

Jukka Kopra kok

Kirjallinen kysymys Kela-taksien omavastuuosuuden ongelmista

Eduskunnan puhemiehelle

Sairausvakuutuslain mukaan jokaisella kansalaisella on oikeus päästä terveydenhuollon yksikköön silloin, kun siihen tarve on. Näin pitääkin olla. Näiden Kela-taksikyytien omavastuuosuuden maksamisessa ja perimisessä on kuitenkin ongelmia, jotka on syytä korjata. Tilanteen taloudelliset vahingot kohdistuvat nimittäin epäoikeudenmukaisesti erityisesti pienyrittäjään eli taksikyydin tarjoajaan. Avaan kokonaisuuden problematiikkaa alempana myös esimerkin avulla.

Kela-taksin omavastuun osalta on selkeä linjaus siitä, että matkasta peritään omavastuuosuus niin kauan, että asiakkaan vuosiomavastuu on täyttynyt. Asiakas voi maksaa omavastuun käteisellä tai yleisimmillä luotto- tai maksukorteilla. Niissä tilanteissa, joissa asiakas ei voi maksaa omavastuuta käteisellä tai yleisimmillä luottokorteilla, on asiakkaalla mahdollisuus maksaa omavastuu myös laskulla. Suorakorvausmenettelyn edellytyksenä on, että kuljettaja perii asiakkaalta omavastuun kuljetuksen päätyttyä siihen saakka, että kalenterivuotuinen omavastuu on täyttynyt. Matkan omavastuun periminen on asiakkaan ja liikenteenharjoittajan välinen asia, ja Kela korvaa asiakkaalle omavastuun ylittävän osan matkakorvauksena. Se on oma lukunsa, miten palveluntuottaja on huomionnut ko. tilanteet itsensä ja alihankkijansa välisessä sopimuksessa. Viime kädessä palveluntuottaja vastaa kokonaisvastuullisesti suorakorvausmenettelystä maakunta-alueilla.

Välityskieltoa tai muuta vastaavaa toimintatapaa ei ole mahdollista ottaa käyttöön näissä tilanteissa, koska lain mukaan kaikki taksimatkat täytyy tilata maakunnallisesta keskitetystä tilausnumerosta, jotta asiakas saa matkakorvauksen matkasta. Jos asiakkaan on käytettävä taksia terveydenhuoltoon pääsemiseksi, ei hänen oikeuttaan hoitoon voida estää sen vuoksi, ettei hän kykene maksamaan omavastuuosuuttaan käteisellä tai luotto- tai maksukortilla. Kaikki tällaiset asiakkaat eivät kuitenkaan ole toimeentulotulotuen saajia.

Esimerkitapaus:

Aapo Asiakas jättää Kelan kuljetusten omavastuut johdonmukaisesti maksamatta. Omavastuu nollautuu kalenterivuositain. Kun asiakas on maksanut tai "maksanut" 300 euroa kalenterivuodessa ja ne ovat kirjautuneet Kelan järjestelmään, saa asiakas itselleen ns. vapaakortin. Kortilla asiakas matkustaa sitten lopun kalenterivuodesta ilman omavastuuta eli Kela maksaa taksille koko kuljetuksen loppusumman.

Kuljetuksen hoitavalla autoilijalla on kuljetuksen loputtua kaksi vaihtoehtoa: painaa nappulaa "omavastuu täynnä" eli asiakas on esittänyt ns. vapaakortin tai "asiakas maksaa omavastuun", jo-

Kirjallinen kysymys KK 214/2021 vp

hon sisältyvät maksutapoina käteinen, korttimaksu tai laskutus. Maksutapa ei kuulu Kelalle, koska kyse on asiakkaan ja kuljetusyrittäjän kahdenvälisestä luotosta.

Tuon edellä mainitun vapaakortin saadakseen asiakkaalla on oltava hyväksyttyjä yli 25 euron maksutapahtumia Kelan järjestelmässä 12 kpl (300 euroa). Äärimmäisen usein käy niin, että asiakas on ehtinyt maksaa tai näennäisesti maksaa omavastuuosuuksia esimerkiksi 500 euron edestä ennen kuin ne kirjautuvat Kelan järjestelmään. Asiakas saa tämän jälkeen itselleen ns. vapaakortin sekä tässä tapauksessa myös automaattisesti Kelalta 200 euroa takaisin rahaa tililleen, koska järjestelmä näyttää omavastuukaton ylittyneen.

Takaisin Aapo Asiakkaaseen, joka kulkee taksin kyydissä kuusi kertaa alkuvuodesta kotoa sairaalaan tai sairaalasta kotiin (á 30 euroa). Kullakin kerralla hän kertoo autoilijalle, ettei nyt ole rahaa maksaa omavastuuta (25 euroa) ja pyytää laskun. Taksiryrittäjä laittaa kuusi laskua Aapo Asiakkaalle, joista hän ei saa maksusuoritusta yhdestäkään. Autoilija saa takaisin vain Kelalta 5 euroa/kuljetus, yhteensä siis 30 euroa.

Taksiryrittäjä lähettää muistutuslaskut, joihin ei myöskään reagoida. Tämän jälkeen yrittäjä lähettää laskut perintätoimistolle, josta tulee parin kuukauden kuluttua luottotappiosuositus. Tässä vaiheessa yrittäjä on uhrannut Aapo Asiakkaalle jo kaksitoista postimerkkiä ja kirjekuorta sekä maksanut kuljettajille palkan sivukuluineen kustakin kuljetuksesta. Tappiota yrittäjälle on tullut jo paljon. Aapo Asiakas jää yrittäjälle velkaa kuljetuksista 150 euroa, mutta saa puolestaan Kelalta rahaa takaisin tililleen "maksetuista omavastuista" 200 euroa, joita hän ei kuitenkaan tosiasiallisesti ole koskaan maksanut. Lisäksi yrittäjä vielä maksaa perintätoimistoille kulut perinnästä, jotka eivät johda tarkoitettuun lopputulokseen. Sen sijaan yrittäjälle koituu tämän johdosta vieläkin suuremmat taloudelliset tappiot. Perintätoimistot siis myös tienaa näissä esimerkkitapauksen kaltaisissa tilanteissa samoin kuin omavastuun maksattamatta jättäjä, mutta pienyrittäjä joutuu kärsimään. Näin tämä ei voi jatkua.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Havaitseeko hallitus Kela-taksien omavastuuosuuksien maksujärjestelmässä ja perimisesä epäoikeudenmukaisuuksia kyytejä käyttävän asiakkaan ja/tai kuljetuksia hoitavan taksiryrittäjän näkökulmasta, ja jos havaitsee, niin

mihin pikaisiin toimiin hallitus aikoo ryhtyä niiden korjaamiseksi?

Helsingissä 8.4.2021

Jukka Kopra kok